

Acute myeloid leukaemia

Ang iyong gabay sa pinakamahasay na pangangalaga sa kanser

Tungkol sa patnubay na ito

Ang masabihan na mayroon kang acute myeloid leukaemia (AML) o maaaring mayroong AML ay maaaring lubos na nakakabahala. Maraming maaaring mangyari nang mabilis, at maaaring marami kang mga katanungan. Makakatulong ang lathalaing ito upang ikaw, ang iyong pamilya at mga kaibigan ay magagabayan sa karanasang ito.

Impormasyon at suporta

Cancer Council: Para sa impormasyon at suporta, tawagan ang Cancer Council sa **13 11 20** upang makausap ang isang may-kasanayang propesyonal sa pangangalagang pangkalusugan o bisitahin ang www.cancer.org.au.

Para sa karagdagang impormasyon tungkol sa AML, hanapin ang libretong 'Understanding Acute Leukaemia' ng Cancer Council sa website ng inyong lokal na Cancer Council.

Leukaemia Foundation: Para sa impormasyon at suporta mula sa isang propesyonal sa pangangalagang pangkalusugan, tumawag sa **1800 620 420** o bisitahin ang www.leukaemia.org.au.

Translating and Interpreting Service (TIS): Kung kailangan mo ng tagasaling-wika, tawagan ang TIS sa **13 14 50** o bisitahin ang www.tisnational.gov.au.

Mga paunang pagsusuri at pagsangguni

Mga sintomas

Ang iyong doktor (GP - General Practitioner) ay magsasagawa ng pagsusuri upang malaman kung ano ang sanhi ng iyong pagkakasakit. Tatanungin ka nila kung anong mga sintomas ang nararamdaman mo, gaya ng pagkapagod, hindi karaniwang pagdurugo o pagkakaroon ng mga pasa o paulit-ulit na impeksyon.

Mga unang pagsusuri na maaaring maisagawa sa iyo

Pagsusuri sa dugo. Kukuha ng sampol ng iyong dugo at ipapadala sa laboratoryo upang masuri sa ibaba ng mikroskopyo.

Mga pagsasangguni

Kung may pag-aalala ang iyong GP, isasangguni ka sa isang haematologist (espesyalista) sa isang pampublikong ospital o sa pribadong klinika para sa karagdagang mga pagsusuri. Ang mga haematologist ay mga doktor na lubos na sinanay sa AML at iba pang mga kondisyon na nakakaapekto sa dugo.

Maaari kang magsama ng miyembro ng pamilya o kaibigan sa iyong mga appointment.

Timeframes (Mga takdang panahon)

Kung sa palagay ng iyong doktor ay mayroon kang AML dapat kang isangguni para sa kagyat na pagsusuri ng isang haematologist sa isang naaangkop na pasilidad **sa loob ng 24 na oras**.

Kung mayroon kang lagnat, pagdurugo o malubhang mga sintomas, dapat kang pumunta kaagad sa emerhensya nang hindi hinihintay ang resulta ng mga pagsusuri sa laboratoryo (**parehong araw**).

Mga katanungang maaaring nais mong itanong

- Maaari ba akong magpasya kung pupunta ako sa pampublikong ospital o sa pribadong klinika?
- Maaari ko bang piliin ang haematologist na titingin sa akin?
- Magkano ang gagastusin ko sa mga appointment?

Ang diyagnosis at mga pagsisiyasat bago ang paggamot

Ang haematologist ay magsasagawa ng ilang mga pagsusuri upang kumpirmahin kung mayroon kang AML (at acute promyelocytic leukemia [APL] na isang natatanging sub-set ng AML). Ang proseso ng pagkaka-alam kung mayroon kang suliraning pangmedikal ay tinatawag na paggawa ng **diyagnosis**.

Maaari kang sumailalim sa isang pagsusuri o magkakahalang mga pagsusuri:

Pagsusuring pisikal. Upang matingnan kung may mga palatandaan at sintomas ng AML.

Mga pagsusuri sa utak ng buto. Mayroong dalawang pangunahing uri ng mga pagsusuri sa utak ng buto - aspiration sa utak ng buto at isang trephine biopsy sa utak na buto. Ang mga pagsusuring ito ay karaniwang sinasabayan ng lokal na anestetiko, kaya't hindi ka makakaramdam ng sakit, at may mahaba at manipis na karayom na ipinapasok sa buto ng balakang.

Para sa aspiration, ang mga selula ng utak ng buto ay kinokolekta gamit ang isang manipis na karayom. Para sa trephine biopsy, isang mas malaking piraso ng utak ng buto ang tatanggalin gamit ang medyo mas malaking karayom. Ang mga sampol ay ipapadala sa isang laboratoryo upang masuri.

Ang haematologist ay maaaring magsagawa ng mga karagdagang pagsusuri upang makita kung gaano kahusay gumagana ang iyong mga organo. Makakatulong ito upang malaman kung ano ang pinakamahusay na paggamot para sa iyo. Kung mayroon kang ganitong mga pagsusuri, maaari kang magkaroon ng isang pagsusuri o magkakahalang mga pagsusuri:

Pag-iniksiyon sa lomo o gulugod (lumbar puncture o spinal tap). Ipapasok ng doktor ang karayom sa bandang ibaba ng iyong likod (gulugod) at kukuha ng kaunting likido. Karaniwan itong ginagamitan ng lokal na anestetiko upang hindi ka makaramdam ng sakit.

Magnetic resonance imaging (MRI) sa utak. Ang scan na may malakas na magnet at radio waves ay ginagamit upang makagawa ng detalyadong larawan ng utak.

Positron emission tomography (PET)-computed tomography (CT) scan (pagmasdan ng mabuti). Ginagamit ang mga kompyuter at x-ray upang makuha ang detalyadong larawan ng iyong katawan, at may kaunting materyal na radyoaktibo na itinuturok at pagkatapos ay ii-scan ang iyong buong katawan upang makita kung nasaan ang kanser.

Echocardiogram. Ginagamit ang soundwaves (mga tunog) upang makuha ang mga larawan ng iyong puso at makita kung gaano kahusay itong gumagana.

Gated heart pool scan. Kukunin ang kaunting dugo, ihahalo sa ilang materyal na radyoaktibo at ituturok pabalik sa iyong katawan. Kukunan ng kamera ng larawan ang dugo na ibinobomba ng iyong puso upang makita kung gaano kahusay itong gumagana.

Human leukocyte antigen (HLA) na pagtukoy. Ang sampol ng iyong dugo ay susuriin para sa HLA. Ang HLA ay matatagpuan sa karamihan ng mga selula sa iyong katawan at nakakatulong ito sa iyong immune system upang matukoy kung aling mga selula ang kabilang sa iyong katawan.

Timeframes (Mga takdang panahon)

Ang mga pagsusuri upang malaman kung mayroon kang APL ay dapat gawin **kaagad** at ang mga resulta ay dapat makuha sa lalong madaling panahon.

Kung mayroon kang AML, ang iba pang mga resulta ng pagsusuri na tutulong upang masimulan ang iyong paggamot ay dapat makuha **sa loob ng 72 oras** ng iyong pagkakalista sa haematologist.

Mga katanungang maaaring nais mong itanong

- Ano ang AML?
- Ano ang mga pagsusuring kailangan ko?
- Magkano ang halaga ng mga pagsusuri/ appointment (pagbisita sa doktor)?
- Saan ako dapat gamutin? May mga pagpipilian ba ako?
- Anong mga pansuportang serbisyo ang makukuha ko?

Paggamot

Maraming paraan upang gamutin ang AML. Kakausapin ka ng iyong haematologist tungkol sa iyong mga pagpipilian sa paggamot.

Ikaw ay gagamutin ng isang pangkat ng mga dalubhasa, at maaaring kailangan mo ng higit sa isang uri ng paggamot upang makamit ang pinakamabuting resulta. Makikipagtulungan ang pangkat sa iyo at sa iyong pamilya o tagapag-alaga upang planuhin ang iyong paggamot.

Maaari kang magkaroon ng isang paggamot o magkakahalang mga paggamot:

Ang chemotherapy ay gumagamit ng mga gamot upang patayin ang mga selula ng kanser at mahinto ang paglaki ng kanser. Ang masidhing chemotherapy ay pinaka-karaniwang paggamot. Para sa ilang mga tao, kinakailangan ang napakataas na dosis ng mga kemikal (chemotherapy) upang mabisang magamot ang kanilang AML. Ang mataas na dosis ay maaaring pumatay ng ilan sa iyong utak ng buto at mga stem cell. Kilala ito bilang side effect ng paggamot. Kailangan mo ng mga selulang ito upang makagawa ng dugo.

Kadalasang may dalawang yugto sa paggamot na ito: ang yugto ng paglalagay (induction) upang patayin ang mga selula ng leukemia (remission) at ang yugto ng pagpapatatag (consolidation) upang maiwasan ang muling paglitaw ng leukemia.

Allogeneic stem cell transplant (allo-SCT). Maaari kang magkaroon ng allo-SCT upang maibalik ang iyong utak ng buto at mga stem cell. Ang allo-SCT ay ang pagkolekta ng mga stem cell mula sa dugo ng isang angkop na donor at paglagay sa daluyan ng iyong dugo sa pamamagitan ng drip sa ugat.

Ang radiation therapy ay gumagamit ng mga x-ray upang patayin ang mga selula ng kanser at ihinto ang paglaki ng kanser. Maaari itong gamitin sa chemotherapy o bago ang paglilipat ng stem cell.

Ang pinupuntirang paggamot (targeted therapy) ay gumagamit ng mga gamot upang atakihin ang partikular na mga katangian ng selula ng kanser at ihinto ang paglaki ng kanser.

Para sa karagdagang impormasyon, bisitahin ang www.cancer.org.au/cancer-information/treatment.

May makukuha ring suportang pangangalaga (paggamot o mga serbisyong sumusuporta sa iyong naranasan sa kanser).

Timeframes (Mga takdang panahon)

Ang paggamot ay dapat simulan **kaagad** sa sandaling may diyagnosis na at nakumpirma na ang plano sa paggamot.

Maaari mong hilingin sa iyong GP na isangguni ka sa ibang espesyalista para sa pangalawang opinyon.

Mga klinikal na pagsubok (clinical trials)

Maaari kang aluking lumahok sa isang klinikal na pagsubok. Isinasagawa ang mga klinikal na pagsubok upang masuri kung ang mga bagong paggamot ay ligtas at mas mahusay na gumagana kaysa sa kasalukuyang mga paggamot. Maraming mga may kanser ang nabubuhay ngayon nang mas matagal at may mas mahusay na kalidad ng buhay dahil sa mga klinikal na pagsubok.

Para sa karagdagang impormasyon, bisitahin ang www.australiancancertrials.gov.au.

Mga pantulong na paggamot (complementary therapies)

Kausapin ang iyong pangkat sa pangangalagang pangkalusugan tungkol sa anumang mga pantulong ng paggamot (kabilang ang mga pandagdag sa pagkain katulad ng mga bitamina) na iyong iniinom o nais mong inumin o gamitin. Ang isang bagay na pangkaraniwan katulad ng mga bitamina ay maaaring hindi tugma sa iyong paggamot.

Mga katanungang maaaring nais mong itanong

- Anong paggamot ang irekumenda mo?
- Saan ako pupunta upang magpagamot?
- Ano ang halaga ng paggamot at magkano sa halagang ito ang aking babayaran?
- Anong mga aktibidad/ehersisyo ang makakatulong sa akin habang ginagamot at pagkatapos ng paggamot?
- Maaari pa ba akong magtrabaho?
- Paano makakaapekto ang paggamot sa aking pang-araw-araw na buhay?
- Sino ang mga tao sa aking pangkat at sino ang aking pangunahing matatawagang tao?
- Ano ang maaaring maging side effect ng aking paggamot?
- Sino ang aking matatawagan kung hindi maganda ang aking pakiramdam o mayroon akong mga katanungan?
- Makakaapekto ba ang paggamot sa aking kakayahang magkaroon ng anak?

Mga desisyon tungkol sa gastos

Maaari kang pagbayarin para sa ilang mga pakikipagkita, pagsusuri, gamot, tirahan, paglalakbay o pagparada.

Makipag-usap sa iyong GP, haematologist o pribadong taga-seguro ng kalusugan (kung mayroon ka nito) upang maunawaan kung ano ang sasagutin nila at kung ano ang babayaran mo mula sa iyong sariling pera.

Kung mayroon kang mga pag-aalala tungkol sa mga gastos, kausapin ang iyong pangkat ng pangangalagang pangkalusugan o social worker tungkol sa:

- pag-bulk-bill o paggamot sa iyo sa pampublikong sistema
- tulong sa tirahan habang nagpapagamot
- ang posibleng epekto sa pananalapi ng iyong paggamot.

Maaari mong tawagan ang Cancer Council sa **13 11 20** upang makausap ang isang propesyonal sa pangangalagang pangkalusugan tungkol sa suportang pananalapi.

Para sa karagdagang impormasyon tungkol sa mga gastos, bisitahin ang www.cancer.org.au/support-and-services/practical-and-financial-assistance at www.cancer.org.au/support-and-services/practical-and-financial-assistance/what-will-i-have-to-pay-for-treatment.

Pagpapagaling

Ang paggamot sa kanser ay maaaring maging sanhi ng mga pagbabagong pisikal at emosyonal.

Pagpapatuloy sa plano ng pangangalaga

Makikipagtulungan sa iyo ang iyong pangkat ng pangangalagang pangkalusugan sa paggawa ng plano para sa iyo at sa iyong GP. Ipapaliwanag ng plano ng ito:

- kung sino ang iyong pangunahing contact person pagkatapos ng paggamot
- kung gaano kadalas ka dapat magpa-check up at kung anong mga pagsusuri ang kasama dito
- ang pag-unawa at pagharap sa mga side effect ng paggamot
- kung paano makakakuha kaagad ng tulong kung sa palagay mo ay bumalik ang kanser o lumalala ito.

Maraming tao ang nag-aalala na baka bumalik ang kanser. Kausapin ka ng iyong haematologist at pangkat ng pangangalagang pangkalusugan tungkol sa iyong mga pangangailangan at maaaring isangguni ka sa iba pang mga propesyonal sa pangangalagang pangkalusugan at mga suportang serbisyo sa komunidad.

Iba pang impormasyon na maaari mong makuha:

- mga palatandaan at sintomas na dapat manmanan kung bumalik ang kanser
- mga nahuling epekto ng paggamot at ang mga espesyalista na baka kailangan mong kausapin
- paano makakapili ng malusog na estilo ng pamumuhay upang mabigyan ka ng pinakamalaking tsansa na gumaling at manatiling walang sakit.

Para sa karagdagang impormasyon, bisitahin ang www.cancer.org.au/cancer-information/after-a-diagnosis/after-cancer-treatment.

Mga katanungang maaaring nais mong itanong

- Sino ang dapat kong kontakin kung hindi maganda ang aking pakiramdam?
- Ano ang magagawa ko upang maging malusog hangga't maaari?
- Saan ako makakakuha ng karagdagang tulong?

Nabubuhay nang may malalang kanser

Kung bumalik ang kanser

Minsan ang AML ay maaaring bumalik pagkatapos ng paggamot. Ang AML ay maaaring bumalik sa parehong paraan katulad ng dati o sa ibang mga paraan.

Kung bumalik ang kanser, maaari kang isangguni sa isang haematologist o sa ospital kung saan ka unang ginamot, o sa ibang haematologist.

Ang paggamot ay depende kung hanggang saan kumalat ang kanser, kung gaano ito kabilis lumaki at kung ano ang mga sintomas na iyong nararanasan.

Mga katanungang maaaring nais mong itanong

- Nasaan ang kanser at lumaki na ba ito?
- Ano ang aking mga pagpipilian sa paggamot?
- Ano ang tsansa na gagana ang paggamot sa pagkakataong ito?
- Mayroon bang isinasagawang pagsubok sa klinika?
- Saan pa ako makakakuha ng suporta?

Nauunang pagpapalano ng pangangalaga

Ang iyong GP o pangkat ng pangangalagang pangkalusugan ay maaaring makipag-usap sa iyo, sa iyong pamilya at tagapag-alaga tungkol sa iyong hinaharap na paggamot at mga medikal na pangangailangan.

Nauunang tagubilin sa pangangalaga

Minsan kilala ito bilang habilin habang nabubuhay (living will), ang nauunang tagubilin sa pangangalaga ay isang dokumentong kinikilala ng batas na ihahanda mo upang ipaalam sa iyong pamilya at pangkat ng pangangalagang pangkalusugan ang paggamot at pangangalaga na gusto o hindi mo gusto sakaling lumala ang iyong karamdaman at hindi ka na makagawa ng mga pagpapasya. Para sa karagdagang impormasyon, bisitahin ang www.advancecareplanning.org.au.

Palyatibong pangangalaga (Palliative care)

Maaari kang isangguni ng iyong haematologist sa mga serbisyong palyatibong pangangalaga (palliative care), ngunit hindi ito laging nangangahulugan ng pangangalaga para sa huling sandali ng buhay. Sa ngayon ang mga tao ay maaaring isangguni sa mga serbisyong ito nang mas maaga kung sila ay nabubuhay na may kanser o kung bumalik ang kanilang kanser. Ang palliative care ay makakatulong sa iyo upang mabuhay nang maayos hangga't maaari, kasama dito ang pamamahala ng sakit at mga sintomas. Ang pangangalaga na ito ay maaaring ibigay sa bahay, sa ospital o sa ibang lugar na iyong pinili.

Makipag-usap sa iyong GP o haematologist o bisitahin ang www.palliativecare.org.au.

Pagpapasya tungkol sa paggamot

Maaari kang magpasya na hindi na magpagamot, o magkaroon lamang ng ilang paggamot upang mabawasan ang sakit at pagkailang (discomfort). Maaari mong talakayin ang iyong desisyon sa iyong pangkat ng pangangalagang pangkalusugan, GP, pamilya at tagapag-alaga. Para sa karagdagang impormasyon, bisitahin ang www.cancer.org.au/cancer-information/treatment/advanced-cancer-treatment.

Mga katanungang maaaring nais mong itanong

- Ano ang maaari mong gawin upang mabawasan ang aking mga sintomas?
- Anong karagdagang suporta ang maaari kong makuha kung pipiliin ko ang aking pamilya at mga kaibigan na mag-aalaga sa akin sa bahay?
- Maaari mo ba akong tulungang makipag-usap sa aking pamilya tungkol sa mga nangyayari?
- Anong suporta ang makukuha para sa aking pamilya o tagapag-alaga?
- Maaari ba akong isangguni sa isang pansuportang serbisyo sa komunidad?

Pagtatatwa: Laging komunsulta sa iyong doktor tungkol sa mga bagay na nakakaapekto sa iyong kalusugan. Ang gabay na ito ay inilaan bilang pangkalahatang pagpapakilala at hindi panghalili sa propesyonal na payong medikal, ligal o pinansyal. Ang impormasyon tungkol sa kanser ay patuloy na isinasapanahon at binabago ng mga pananaliksik at medikal na komunidad. Habang ang lahat ng pag-iingat ay ginawa upang matiyak ang kawastuhan nang inilathala, ang Cancer Council Australia at ang mga kasapi nito ay walang pananagutan para sa anumang pinsala, pagkawala o pagkasira na natamo sa paggamit o pagsalalay sa impormasyong ibinigay sa itaas.

Inilathala noong Nobyembre 2021.

Ang lathalaing ito ay batay sa impormasyon mula sa 'Optimal care pathway for people with acute myeloid leukaemia (2nd edition)', na mababasa sa www.cancer.org.au/OCF.